

โครงการศึกษาศักยภาพการขุน คุณภาพซาก และผลตอบแทนทางเศรษฐกิจของโคเนื้อ 5 พันธุ์ ในระบบการขุนเชิงการค้า กรณีศึกษา : สหกรณ์ผู้เลี้ยงโคขุนในเขตปฏิรูปที่ดินปาลังลาทอง จำกัด

วันท่อนุมัติโครงการ : 14 มิถุนายน 2563

หน่วยงานผู้รับผิดชอบโครงการ : สำนักพัฒนาอาหารสัตว์
กรมปศุสัตว์

ระยะเวลาดำเนินงาน 16 เดือน

งบประมาณ 3,997,800 บาท (เงินจ่ายขาด)

จำแนกเป็น

งบบุคลากร 122,400 บาท

งบดำเนินงาน 475,400 บาท

งบลงทุน 3,400,000 บาท

วัตถุประสงค์

1. ศึกษาศักยภาพการเจริญเติบโต คุณภาพซาก ต้นทุน และผลตอบแทนของการขุนโคเนื้อ 5 พันธุ์ ภายใต้ระบบการขุนโคเชิงการค้าของเกษตรกร
2. เป็นการถ่ายทอดเทคโนโลยีการผลิตอาหารผสมครบส่วนด้วยเครื่องผสมอาหารสัตว์ให้แก่เกษตรกร

เป้าหมาย

ข้อมูลศักยภาพการขุน ได้แก่ ประสิทธิภาพการใช้อาหาร การเจริญเติบโต ปริมาณผลผลิตคุณภาพซาก ต้นทุน และผลตอบแทนของโคขุน 5 พันธุ์ ภายใต้ระบบการขุนโคเชิงการค้าของเกษตรกร

ผลที่คาดว่าจะได้รับ

ทราบข้อมูลศักยภาพการขุนโคเนื้อ คุณภาพซาก รวมถึงต้นทุน และผลตอบแทนในการขุนโคเนื้อ 5 พันธุ์ ที่กรมปศุสัตว์แนะนำ และสามารถนำข้อมูลดังกล่าวไปใช้ประโยชน์เพื่อพิจารณาและประกอบการตัดสินใจสำหรับการเลี้ยงและขุนโคเนื้อของเกษตรกรในอนาคต

- หน่วยงานรัฐ ได้ข้อมูลที่สามารถนำมาประกอบการพิจารณาเพื่อกำหนดนโยบาย และแนวทางการส่งเสริมอาชีพการเลี้ยงโคเนื้อ และโคขุนอย่างเหมาะสม ช่วยลดปริมาณการนำเข้าเนื้อโคคุณภาพดีจากต่างประเทศ

- ภาคธุรกิจหรือภาคเอกชน สามารถนำข้อมูลไปประกอบการพิจารณาวางแผนการผลิตโคขุนเชิงการค้าได้อย่างมีประสิทธิภาพ สร้างความสามารถในการแข่งขัน และสร้างความเข้มแข็งให้ธุรกิจการผลิตโคเนื้อของประเทศไทย

ตัวชี้วัด/ผลสัมฤทธิ์

- เกษตรกรผู้เลี้ยงโคเนื้อสามารถผลิตโคเนื้อได้อย่างยั่งยืน เพิ่มความมั่นคงในอาชีพ
- สหกรณ์หรือกลุ่มเกษตรกรผู้ผลิตโคเนื้อสร้างความเข้มแข็งของเครือข่าย และโอกาสในการแข่งขันทางการค้าของกลุ่มเกษตรกร

- ผู้ประกอบการและผู้บริโภค สามารถเพิ่มมูลค่าของสินค้าที่ได้จากเกษตรกรผู้ผลิตโคเนื้อ สามารถนำไปทำกำไรเพิ่มขึ้น และเพิ่มความเข้มแข็งให้ระบบการผลิตโคเนื้อในประเทศไทย

- หน่วยงานภาครัฐ นำผลการศึกษาวិจัยไปพัฒนา ถ่ายทอด และส่งเสริมให้แก่เกษตรกรเพิ่มความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืนในอาชีพการเลี้ยงโคเนื้อ

ขอบเขตการดำเนินโครงการ

แผนการทดลอง

แบ่งเป็น 2 การทดลองย่อย เนื่องจากโคเนื้อที่เข้าทดลองในการทดลองย่อยที่ 1 เป็นโคขนาดเล็ก มีน้ำหนักเมื่อโตเต็มที่ไม่เกิน 400 กิโลกรัม ซึ่งใช้ระยะเวลาการขุนไม่เกิน 8 เดือน และโคเนื้อที่เข้าทดลองในการทดลองย่อยที่ 2 เป็นโคขนาดใหญ่ที่มีน้ำหนักเมื่อโตเต็มที่มากกว่า 400 กิโลกรัม ซึ่งมีระยะเวลาการขุนที่แตกต่างกัน 2 ระยะ ได้แก่

1) การทดลองย่อยที่ 1: ทดลองการขุนโคเนื้อเป็นระยะเวลา 8 เดือน โดยทดลองในโคพื้นเมือง และโคลูกผสมระหว่างโคหมักกับพันธุ์โคเนื้อที่กรมปศุสัตว์แนะนำ ด้วยอาหารที่เอมอร์ โดยวางแผนการทดลองแบบ RCBD มี 3 ซ้ำ โดยแต่ละซ้ำใช้สัตว์ทดลองจำนวน 3 ตัว

2) การทดลองย่อยที่ 2 : การทดลองการขุนโคเนื้อเป็นระยะเวลา 8 เดือน และ 12 เดือน โดยทดลองในโคที่กรมปศุสัตว์แนะนำจำนวน 3 พันธุ์ ประกอบด้วย 1) โคเนื้อพันธุ์ไทยบราห์มัน 2) โคเนื้อพันธุ์ตาก และ 3) โคเนื้อพันธุ์กบินทร์บุรี โดยวางแผนการทดลองแบบ 2x3 Factorial in RCBD จำนวน 3 ซ้ำ โดยกำหนดให้ระยะเวลาการขุน 2 ระยะ เป็นปัจจัยการศึกษาที่ 1 และพันธุ์โคเนื้อ 3 พันธุ์ เป็นปัจจัยการศึกษาที่ 2 ประกอบด้วย

การทดลองที่ 1 ใช้โคเนื้อพันธุ์พื้นเมือง และโคลูกผสมระหว่างโคหมักกับพันธุ์โคเนื้อที่กรมปศุสัตว์แนะนำ จำนวนพันธุ์ละ 9 ตัว รวมทั้งสิ้น 18 ตัว เพื่อศึกษาประสิทธิภาพการขุน และลักษณะซากของโคทั้ง 2 พันธุ์ เมื่อเลี้ยงโคขุนเป็นระยะเวลา 8 เดือน

การทดลองที่ 2 ใช้โคเนื้อพันธุ์ลูกผสมที่กรมปศุสัตว์แนะนำ จำนวน 3 พันธุ์ ประกอบด้วย 1) โคเนื้อพันธุ์ไทยบราห์มัน 2) โคเนื้อพันธุ์ตาก และ 3) โคเนื้อพันธุ์กบินทร์บุรี จำนวนพันธุ์ละ 18 ตัว รวมทั้งสิ้น 54 ตัว เพื่อศึกษาประสิทธิภาพการขุน และลักษณะซากเมื่อขุนเป็นระยะเวลา 8 เดือน จำนวนพันธุ์ละ 9 ตัว (รวมทั้งสิ้น) 27 ตัว และ 12 เดือน จำนวนพันธุ์ละ 9 ตัว (รวมทั้งสิ้น 27 ตัว)

ก่อนการทดลองสัตว์ทุกตัวต้องได้รับการถ่ายพยาธิ ฉีดวัคซีนป้องกันโรคปากและเท้าเปื่อย โรคเฮอร์ปียิกเซฟติซิเมียตามโปรแกรมที่กรมปศุสัตว์แนะนำ และรับรองการปลอดโรคก่อนการเคลื่อนย้ายไปฟาร์มเกษตรกรจัดเตรียมพื้นที่ และคอกเลี้ยงสัตว์ โดยมีกำหนดให้สร้างคอกเลี้ยงสัตว์ขนาด 3x5 เมตร มีหลังคา รางอาหารด้านหน้าคอก และอ่างสำหรับใส่น้ำที่สัตว์ทดลองสามารถเข้าถึงได้ตลอดเวลาภายในแต่ละคอก จำนวน 24 คอก จากนั้นเคลื่อนย้ายสัตว์จากสำนักพัฒนาพันธุ์สัตว์เข้าซึ่งเป็นกลุ่มในแต่ละคอกกำหนด คอกละ 3 ตัว โดยแยกตามพันธุ์สัตว์ และน้ำหนักก่อนการทดลอง โดยกำหนดให้โคมีระยะเวลาปรับตัวให้คุ้นเคยกับอาหารและสภาพแวดล้อมใหม่ ประมาณ 30 วัน และบันทึกน้ำหนักสัตว์ทดลองเมื่อเริ่มการทดลอง

- คณะอนุกรรมการกลั่นกรองฯ ครั้งที่ 1/2563 เมื่อวันที่ 16 มิถุนายน 2563 มีมติ ให้ ปศ. ขยายระยะเวลาการดำเนินงานโครงการออกไปอีก 6 เดือน จากเดิม 16 เดือน (ตั้งแต่ 25 ก.ย. 62 ถึง 24 ม.ค. 64) เป็น 22 เดือน (ตั้งแต่ 25 ก.ย. 62 ถึง 24 ม.ค. 64) และเห็นชอบให้ปรับเปลี่ยนข้อเสนอ จาก ขอนำงบประมาณเหลือจ่ายจากค่าครุภัณฑ์ เครื่องบรรจุอาหารสัตว์ระบบสุญญากาศ แบบ 1 หัวบรรจุ จำนวน 20,100 บาท ไปใช้เป็นค่าวัสดุซ่อมแซม คอกทดลอง เป็น ขอนำงบประมาณเหลือจ่ายจากค่าครุภัณฑ์ เครื่องบรรจุอาหารสัตว์ระบบสุญญากาศ แบบ 1 หัวบรรจุ จำนวน 20,100 บาท ไปสมทบเป็นค่าจ้างชั่วคราวผู้ช่วยนักวิจัยทำงานเต็มเวลา วุฒิปวศ. จำนวน 1 คน โดยให้ ปศ. จัดทำหนังสือยืนยันการปรับเปลี่ยนข้อเสนอดังกล่าว เสนอคณะกรรมการบริหารกองทุนฯ พิจารณออนุมัติต่อไป

- มติคณะกรรมการบริหารฯ ครั้งที่ 3/2563 เมื่อวันที่ 24 มิถุนายน 2563 อนุมัติให้กรมปศุสัตว์นำงบประมาณเหลือจ่ายจากค่าครุภัณฑ์ เครื่องบรรจุอาหารสัตว์ระบบสุญญากาศ แบบ 1 หัวบรรจุ จำนวน 20,100 บาท ไปสมทบค่าจ้างชั่วคราวผู้ช่วยนักวิจัยทำงานเต็มเวลา วุฒิปวศ. จำนวน 1 คน

- มติคณะกรรมการบริหารฯ ครั้งที่ 2/2564 เมื่อวันที่ 17 พฤษภาคม 2564 ให้กรมปศุสัตว์ปรับแผนการดำเนินงานโครงการฯ โดยให้ ปศ. เปลี่ยนแปลงสถานที่การศึกษาวิจัย จากเดิม เลี้ยงขุนทดลองที่สหกรณ์ผู้เลี้ยงโคขุนในเขตปฏิรูปที่ดิน ปางศิลาทอง จำกัด เป็น สหกรณ์โคนมไทยเดนมาร์ก สวนมะเดื่อ จำกัด และให้ขยายระยะเวลาการขุนสัตว์ทดลอง จากเดิม 1 ปี 10 เดือน (ตั้งแต่ 25 กันยายน 2562 – 24 กรกฎาคม 2564) เป็นระยะเวลา 2 ปี 4 เดือน (ตั้งแต่ 25 กันยายน 2562 – 24 มกราคม 2565)

- มติคณะกรรมการบริหารฯ ครั้งที่ 4/2565 เมื่อวันที่ 22 กรกฎาคม 2565 เห็นชอบให้กรมปศุสัตว์ปรับแผนการดำเนินงานโครงการศึกษาศักยภาพการขุนคุณภาพซาก และผลตอบแทนทางเศรษฐกิจของโคเนื้อ 5 พันธุ์ โดยให้กรมปศุสัตว์ขยายระยะเวลาโครงการฯ จากเดิม ระยะเวลาการดำเนินงาน 2 ปี 4 เดือน (ตั้งแต่ 25 ก.ย. 62 – 24 ม.ค. 65) เป็น 3 ปี (ตั้งแต่ 25 ก.ย. 62 – 24 ก.ย. 65) และมอบหมายให้ ปศ. จัดทำรายงานฉบับสมบูรณ์ เพื่อเสนอให้กองทุนฯ ภายในวันที่ 24 กันยายน 2565 รวมทั้งการขยายระยะเวลาการใช้จ่ายเงินให้สอดคล้องกับกิจกรรมที่ขอขยายระยะเวลาศึกษาซากโคตามวัตถุประสงค์ไปจนสิ้นสุดโครงการฯ